

Fjordstien 6

fra Kulhuse til Vellerup

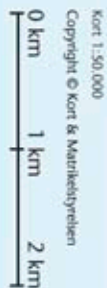

På denne rute ses mange gravhøje og jættestuer. Kystskrænterne bl.a. ved Kyndbyværket rummer en rig og enestående blomsterflora, og mange steder er ruten så tæt ved kysten at du kan nyde udsigten ud over den blå fjord

Frederiksborg Amt . www.fa.dk

Roskilde Amt . www.ra.dk

Vestsjællands Amt . www.vestamt.dk

- Seværdigheder**
- 1 Kongens Bro
 - 2 Skansen
 - 3 Breddvig Mose
 - 4 Kongeengen
 - 5 Vildttogehuset
 - 6 Dyrnæs Mole
 - 7 Vænget
 - 8 Jægerspris Slot
 - 9 Orebjerg gods
 - 10 Nyvangsgården
 - 11 Kyndby Værket
 - 12 Kyndby Rev
 - 13 Sømer Skov
 - 14 Rendebæk
 - 15 Allingebjerg
 - 16 Venslev mark
 - 17 Færgested til Orø
 - 18 Hammergården
 - 19 Magasinbroen
 - 20 Vellerup kirke

- Signaturforklaring**
- Cykelsti/Vandresti
 - Vandresti
 - Seværdighed
 - Vandrehjem
 - Camping
 - Teltplads
 - Hotel/kro
 - Turist information
 - Hunde i snor

Fjordstien er en natursti langs Roskilde Fjord og Isefjorden. Den henvender sig til cyklister og vandrere. I sin endelige udførelse bliver stien 375 km lang. På det lille kort kan man se, hvilke strækninger der er åbnet, og hvilke foldere der er udgivet. Fjordnærhed og trafikikkerhed er nøgleordene i stiprojektet. Således kommer man mange steder tæt på kysten og kan se vandet, nyde duften og mærke brisen fra fjorden. Stien følger eksisterende gamle vejforløb, mark og skovveje, men flere steder er der nyanlagte strækninger. Vandrestien har flere steder sit eget forløb som et trampespor langs vandet.

Fra Kulhuse til Vellerup er der 40 km. Turen går fra spidsen af Horns Herred langs Roskilde Fjord gennem Nordskoven og til Jægerspris. Fra Jægerspris følges Isefjorden til amtsgrænsen ved Vellerup. Undervejs passerer skov, strandenge, kystskrænter, sommerhusområder og dyrkede marker. Der er flere overnatningsmuligheder undervejs.

Stien er afmærket med små, blå skilte og har rutenummer 40.

Vandrestien har visse steder sit eget forløb, og de er afmærket med træpæle med små, blå skilte.

Husk:

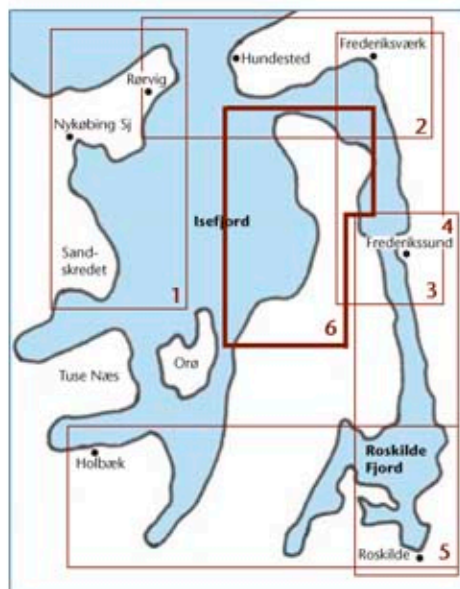
At værne om naturen, ikke kaste affald eller tænde bål.

Foldere

Der er indtil nu udgivet 6 foldere, de kan fås på biblioteker, hos amterne eller bestilles på amternes hjemmeside, se forsiden.

Fjordstien

1. Rørvig til Sandskredet, ca. 30 km
2. Hundested til Frederiksværk, ca. 15 km
3. Frederiksværk til Frederikssund, ca. 20 km
4. Frederikssund til Roskilde, ca. 30 km
5. Roskilde til Holbæk, ca. 47 km
6. Kulhuse til Vellerup, ca. 40 km

Redaktion: Iris Hastrup og Sofia Mulla.
Repro og tryk: Graufund og Jørgensen.

ISBN 87-7800-580-9

Strandenge ved Nordskoven. Foto: Ole Malling

Kongens Bro (1)

Christian d. IV byggede i 1635 ved havnen i Kulhuse "Kongens Bro". Broen var udskibningssted for tømmer og trækul, som blev brugt til kongens produktion af krudt og kanoner. Kulsvidningen foregik i skoven, og i Kulhuse blev kullet opbevaret inden det blev udskibet, hvilket har givet navn til byen.

Skansen (2)

Englænderkansen øst for havnen er anlagt i 1808, efter at englænderne havde bombarderet København og sænket flåden. For at sikre, at englænderne ikke fik fri adgang til at hæрге, blev der anlagt en hel række skanser langs kysterne. Skansen ved Kulhuse skulle beskytte indsejlingen til Roskilde Fjord for at sikre krudt- og kanonfabrikationen i Frederiksværk. Fremmede skibe kunne umuligt slippe uset gennem den smalle rende mellem Kulhuse og Sølager. En række stednavne fra dengang er bevaret i området: "Barakkerne" har navn efter de usle barakker, soldaterne og deres familier boede i, da Skansen blev bygget.

Nordskoven

Nordskoven ud mod Roskilde Fjord og strandengene er fredet. Fredningen har til formål at sikre en opretholdelse af de naturhistoriske, naturvidenskabelige, landskabelige og kulturhistoriske værdier, som området rummer, samt at regulere offentlighedens ret til færdsel og ophold i området.

Kongeegeen Foto: Ole Malling

Bredvig Mose (3) giver et godt indtryk af, hvordan oprindeligt skov ser ud. I jægerstenalderen bestod den af Eg, Lind, Ask, Elm, Birk og Skovfyr og dækkede det meste af herredet. Mod slutningen af bondestenalderen (o. 3000 f.Kr.) blev der gjort indhug i skoven, men hen imod slutningen af broncealderen (o. 800 f. kr.) gik befolkningstallet stærkt tilbage og Horns Herred blev igen dækket af sammenhængende skov. Det er kæmpegeene, der har gjort Nordskoven kendt. Kongeegens (4) alder er anslået til mellem 1400 og 1900 år. I 1973 brækkede den sidste levende hovedgren af, og nu er det svært at forestille sig, at træet engang har haft en omkreds på 14 m. Ved Vildtfogedhuset (5) ligger en vandfyldt lergrav. Fra 1872 til 1890 lå der et teglværk lige syd for den nuværende sø, her lå også teglværkets arbejderboliger. Ved kysten ligger det gamle udskibningssted for tegl, Dyrnæs Mole (6) stadig bevaret.

Vænget (7)

Bosættelsen i Vænget er karakteristisk som en nyere bebyggelse, hvor man har suppleret indtægten fra et lønarbejde med fiskeri fra Vænget Havn.

Jægerspris Slot

Jægerspris Slot

Jægerspris' ældste navn Abrumstorp kommer af det bibelske mandnavn Abraham, som fortæller at slottet (8) og byen har sin oprindelse efter at kristendommen var kommet til landet. Endelsen torp betyder en ryddet plads, altså måske "Abrahams Plads". Den strategiske placering mellem de to fjorde kunne tyde på, at det middelalderlige slot oprindeligt blev bygget med forsvar for øje. Det var i kongeligt eje under Erik Menved (1286-1319). I 1677 blev navnet ændret til Jægerspriis. I 1854 købte Frederik d. VII slottet som privatperson. Ved hans død i 1863 arvede Grevinde Danner slottet med skovene og tre hovedgårde med jord. I 1873 oprettede hun "Kong Frederik den Syvendes Stiftelse for hjælpeløse og forladte Pigebørn især af Almuen". Her mere end 125 år efter, gælder de grundlæggende tanker bag fundatsen stadig.

Orebjerg Gods (9)

Orebjerg er oprindeligt et middelalderligt voldsted fra 1200-1300 årene, hvor der pga. magtkampe mellem stormandslægterne, kongemagten og kirken herskede nærmest borgerkrigs-lignende tilstande. Adelen garderede sig bag befæstede volde, og Orebjergs beliggenhed på en holm omgivet af vandløb og vådområder har haft strategiske fordele. Godset er nævnt i 1327 (Orabjærg), hvor den middelalderlige væbnergård tilhørte Peder Gubbe. Den nuværende hovedbygning er opført i 1780'erne. Ved Lunde hus har der muligvis ligget en middelalderlig vandmølle. I området er bevaret 2 fredede storstensgrave og flere overpløjede høje, og der er registreret bopladsspor fra bronzealderen. Den dobbeltkamrede langdysse, der ligger på grænsen mellem Storgård og Dalby ejerlav er med sine 22,6 m, en af Danmarks længste.

Storgård Plantage

Vest for Dalby Huse gik en smal vig i stenalderen helt ind til Rævebakkerne syd for Nyvangsgården (10). Bakken, hvor gården ligger, lå dengang som en ø i vigen. Selve Storgård Plantage er plantet på den tidligere havbund. Vigen har mod nord været beskyttet af det store stenrev, der i dag ligger ud for kysten. Omkring denne vig er registreret et meget stort antal dysser og jættestuer, som viser, at området har været tæt beboet i stenalderen.

Kyndbyværket (11)
Værket er placeret her, hvor større kulkibe kunne gå tæt på kysten. Den halvø værket ligger på, er dannet ved opfyldning, og opfyldningerne er senere udvidet med slagger og aske fra værket. Pga. den afsides beliggenhed blev arbejderboligerne Kyndby Huse bygget. Driften startede i 1940, og værket fungerer nu som reserve, der med kort varsel kan sættes

ind, hvis de øvrige østdanske kraftværker får problemer. Øst for Kyndby står der 21 vindmøller. Disse møller kunne i 2003 dække 60 % af strømforbruget til helårsboligerne i Jægerspris kommune.

Kyndby Rev (12)

Ved Kyndby Rev, ved Sæløen (ud for Dalby Huse) og ved Alholm (ved Kulhuse) findes stenrev med en meget flot og varieret bestand af brunalger, rødalger og grønalger. Mellem sten og alger er der et rigt dyreliv: snegle, muslinger, søstjerner, krabber, rurer, søpunge, mosdyr og fisk.

Isefjord var i gamle dage et vigtigt fangststed for marsvin. Selvom antallet af marsvin i dag er lavere, kan man stadig være heldig at se dem både i Isefjord og Roskilde Fjord. Hvis man er

Træbro ved Sømer Skov

meget heldig, kan man også se en spættet sæl kigge op af vandet eller ligge på en af de store sten. Frederiksborg Amt, Roskilde Amt og Vestsjællands Amt overvåger vandkvaliteten, alger, ålegræs og bunddyr i fjordene.

Sømer Skov (13)

Kyststrækningen mellem Storgård Plantage og Sømer Skov rummer en flora, der er enestående i Danmark, og derfor er kysten udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde. Nogle af skrænterne er også fredet eller beskyttet af andre regler. Desuden plejes området for at hindre, at det gror til i krat og buske og for at bevare de sjældne planters voksesteder. Flere af plantearterne er i sig selv totalfredet, så du må „nøjes“ med at nyde dem i naturen eller tage et fotografi. Sømer Skov vokser på hævet havbund fra Stenalderhavet.

Rendebæk (14)

Ved Rendebæk har der været kro og et færgested til Orø.

Venslev bakker

Landskabet vest for Venslev er dannet af dødispartier og randmoræner. Landskabet falder i store og bevægende strøg ud mod kysten. Strøet ud i landskabet ligger en række bakketoppe, 10-20 m højere end omgivelserne og med et tværsnit på 50-100 m ved foden (hatbakker). Den højeste Mørkebjerg er 64 m, og de øvrige Allingebjerg (15), Risbjerg, Bavnen og Store og Lille Bregnebjerg er 50-60 m.

Oven på mange af bakkerne ligger der gravhøje, og i området findes en af landets tætteste koncentrationer af gravhøje og jættestuer fra bondestenalder og bronzealder. Horns Herreds fjordlandskab af beskyttede øer, vige, strømsteder og gode fiskemuligheder og østersbanker blev udnyttet i oldtiden. De sandede jorde i Horns Herred var meget egnede for bronzealderens plov. Ved Venslev bakker har der formodentlig været overskud til et stortilet byggeri. Området med de mange

Gravhøj i Venslev bakker

Overdrev ved Vellerup Sommerby

Himmelblå lungeurt

Hulkravet kodriver

Storblomstret Brunelle

fortidsminder og særlige geologiske formationer er fredet i 1969 for at bevare landskabet ved at friholde det for bebyggelse, beplantning m.m.

En sten med tre solhjul (helleristning) er opstillet på Venslev Mark (16), formodentlig var den oprindelig overliggende på en dysse, og soltegnene er tilføjet senere, i bronzealderen.

Hammerbakke

Ved Hammerbakke er der færgested (17) til Orø. Hammergården (18) var tidligere ejet af billedhugger og frugtavlser Hans Syberg (1895-1979). Nu er den ramme om "Friluftsföreningen Hammergårdens" aktiviteter. Fra Hammergården er der en flot udsigt til Holbæk og Orø og de to holme Rønø og Lindholm.

Ved Hammergården

Magasinbroen (19)

Magasinbroen er opført som ladeplads for udskibning af korn, svin, byggematerialer mm., som skulle med skib til bl.a. Holbæk. Den var i brug indtil Munkholmbroen og lastbilerne udkonkurrerede skibstrafikken. Pladsen er fredet i 1959 for at bevare den åbne plads og befolkningens ret til at færdes og opholde sig på arealet.

Vellerup

En smal slynget tunneldal strækker sig fra Vellerup mod nord, øst om Vejleby, hvorefter den bøjer i østlig retning. Dalen har mange moser og vådområder i lavningerne (Kirkemose, Ladagermose, Stensmose, Kæreng og Grødsø). På højdedraget langs dalens sider ligger en række af gravhøje og jættestuer. Her gik den oprindelige vej mellem Vellerup og Vejleby. Vellerups ældre navn (Wethlæthorp) sigter til et tidligere vadested over Vejlemølleå. Placeringen af landsbyen har været meget strategisk, ved den eneste vejforbindelse mod nord og syd, beskyttet af fjorden og den fugtige ådal. Vellerup er en uregelmæssig fortelandsby, med et stort gadekær på det åbne fællesareal (forten) i midten af landsbyen. Det oprindelige mønster med central forte og huse rundt om er ret velbevaret, selvom gadekæret nu er delvist opfyldt og der er nyere bygninger på fortens. Landsbykirken (**20**) i Romansk byggestil er opført omkring år 1200, det særprægede tårn er tilføjet år 1832. En adelig hovedgård, Vellerupgård, har ligget ved siden af kirken. Den er formentlig brudt ned i 1600-årene.

Nyttige adresser:

Turistinformation

Frederikssund/Hornsherred Turistbureau, Havnegade 5A, 3600 Frederikssund, tlf. 47 31 06 85
Jægerspris Turistinformation, Rejsestalden, Hovedgaden 29A, 3630 Jægerspris, tlf. 47 50 34 89

Teltpladser

Kulhuse, Skansevej 5, adm. Jægerspris Kommune, Parkvej 1, 3630 Jægerspris, tlf. 47 56 70 00
Kyndby Huse, Kyndbyvej 88, adm. Jægerspris Kommune, Parkvej 1, 3630 Jægerspris, tlf. 47 56 70 00
Hammer Bakke, Tisvilde Statskovdistrikt, tlf. 47 72 00 50
Hammer Bakke 13, Friluftforeningen Hammergården, 4050 Skibby, tlf. 47 51 12 75

Campingpladser/Vandrehjem

Sølager Camping, Sølager Strand, Kulhusvej 2A, tlf. 47 93 93 62
DCU-Camping Kulhuse, Kulhusvej 199, 3630 Jægerspris, tlf. 47 53 01 86
Vellerup Vig Camping, Vigvejen 26, 4050 Skibby, tlf. 47 52 90 19

Bed & Breakfast / Bondegårdsferie

Jytte Møller, Femvej 8, Dalby Huse, 3630 Jægerspris, tlf. 47 52 16 29
Nyvangsgårdens Bondegårdsferie, Toftegårdsvej 81, 3630 Jægerspris, tlf. 47 52 13 77

Færg

Østre Færg, Hammer Bakke – Orø, overfartstid 5 min, tlf. 40 46 70 13

Museum

Jægerspris Slot, Hovedgaden, 3630 Jægerspris, tlf. 47 53 10 04, kf@kongfrederik, www.kongfrederik.dk
Færggården Egnsmuseum, Færgelundsvej 1, 3630 Jægerspris, tlf. 47 31 25 11